Syllabus and Course Scheme

Academic year 2016-17

M.A. – Urdu

Exam.-2017

UNIVERSITY OF KOTA

MBS Marg, Swami Vivekanand Nagar,
Kota - 324 005, Rajasthan, India

Website: uok.ac.in

एम.ए.– पूवार्द्ध – 2017
उर्दू

पेपर I – नज़्म व गज़ल

पेपर II – नस्र (दास्तान, नॉविल, अफ़साना ड्रामा)

पेपर III – ख़ुसूसी मुताअला –

(अ) फ़ैज़ अहमद फैज़ (ब) सर सैयद (स) ग़ालिब

(द) इक़बाल (य) प्रेमचन्द

पेपर IV – तारीख़े अदब उर्दू

प्रथम प्रश्नपत्र – ''नज़्म और गज़ल''

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

Unit - I

ग़ज़ल की सिनफ़ी खुसुसियात, उर्दू ग़ज़ल वली से ग़ालिब तक वली, मीर, ग़ालिब के हवाले से।

Unit - II

उर्दू ग़ज़ल का तदरीजी इरतेक़ा, उर्दू ग़ज़ल दाग़ से फ़िराक़ तक, दाग़, फ़िराक़ के हवाले से। उर्दू ग़ज़ल का तदरीजी इरतक़ा

Unit - III

उर्दू में नज़्म निगारी का आग़ाज़ और इरतिक़ा, नज़ीर अकबरआबादी, अकबर इलाहाबादी के हवाले से।

Unit - IV

उर्दू नज़्म के अहम रूज्हानात, इक़बाल से फैज़ तक, इक़बाल, जोश, फैज़ के हवाले से। उर्दू नज़्म के अहम रूज्हानात।

Unit - V

मुतालए मत्न (बराये तशरीह)

पाठ्य पुस्तके :

1. मुताला–ए–वली संपादक – शारिब रूदौलवी (रदीफ 'अलिफ') प्रथम दस ग़ज़ले
2. इन्तेखाबे कलाम–ए–मीर, संपादक–डॉ. मोहम्मद हसन (रदीफ 'अलिफ')प्रथम दस ग़ज़ले
3. दीवान–ए–ग़ालिब, संपादक–मालि कराम (रदीफ 'य') प्रथम दस ग़ज़लें
4. आफ़ताबे दाग़ (रदीफ 'नून') प्रथम दस ग़ज़लें
5. गुले नगमा, प्रथम दस गज़लें (फ़िराक गोरखपुरी)
6. नज़ीर अकबराबादी : आदमी नामा, होली नामा

7. अकबर इलाहबादी – इस बुते सीमी बदन से कर लिया लन्दन में अक़द, बर्क़े कलीसा, सैयद से आज हज़रते वाइज़ ने यह कहा।
8. इक़बाल : तुलुए इस्लाम, तस्वीरे दर्द।
9. फ़ैज़ : मुझसे पहली सी मोहब्बत मेरी मेहबूब न माँग, तनहाई।
10. जोश : जामन वालियाँ, बदली का चाँद।

सहायक पुस्तके :

1. वली गुजरती द्वारा ज़हीरूद्दीन मदनी।
2. मीर हयात और शाइरी द्वारा डॉ. ख्वाजा अहमद फारूकी।
3. आहंगे गालिब द्वारा डॉ. यूसुफ हुसैन खाँ।
4. उर्दू ग़ज़ल – द्वारा यूसुफ हुसैन खाँ।
5. मीर और मीरयात द्वारा मजनू गौरखपुरी।
6. ग़ालिब शख़्स और शायर – मजनू गौरखपुरी
7. कुल्लियाते इक़बाल – (सदी एडीशन) संपादित द्वारा –एजूकेशनल बुक हाऊस अलीगढ़।
8. रूहे इक़बाल – द्वारा यूसुफ हुसैन खाँ
9. अकबर इलाहाबादी समाजी व सियासी मुतालेआ द्वारा अफसह ज़फ़र
10. इक़बाल फलसफी और शायर द्वारा विकार अजीम
11. शाइर–ए–आखिरूज़्ज़मा डॉ. फ़ज़ले इमाम रिज़वी
12. नई नज्म का आग़ाज व इरतेका – द्वारा सुम्बुल निगार
13. नई नज्म की करवटें – द्वारा डॉ. वजीर आगा
14. उर्दू में तवील नज़्म निगारी द्वारा आर.ए. काजमी
15. त्रैमासिक नखलिस्तान, राजस्थान, उर्दू अकादमी जयपुर अंक 11, शुमारा 2 (जुलाई से सितम्बर 1990)

द्वितीय प्रश्नपत्र– ''नस्र (दास्तान, नाविल, अफसाना, ड्रामा)''

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

Unit - I

दास्तान पर जनरल सवालात, बाग़ो बहार और मीर अम्मन पर तनक़ीदी सवालात।

Unit - II

नाविल पर जनरल सवालात, तेबतुन्नुसूह, नज़ीर अहमद, उमरावजान अदा और मिर्ज़ा मोहम्मद हादी रूसवा पर तनक़ीदी सवालात।

Unit - III

अफ़साने पर जनरल सवालात प्रेमचन्द और वारदात पर तनक़ीदी सवालात।

Unit - IV

ड्रामे पर जनरल सवालात। अनारकली और इम्तियाज़ अली ताज पर तनक़ीदी सवालात।

Unit - V

मुताल–ए–मत्न–बराए तशरीह व सवालात।

पाठ्य पुस्तके :

1. बाग़ ओ बहार द्वारा मीर अम्मन
2. उमरावजान द्वारा मिर्जा मोहम्मद हादी रूसवा।
3. वारदात द्वारा प्रेमचन्द्र।
4. अनारकली द्वारा इमतियाज़ अली ताज।
5. तोबतुन्नुसूह द्वारा नज़ीर अहमद।

सहायक पुस्तके :

1. फ़ने दास्तान गोई द्वारा कलीमुद्दीन अहमद।
2. नया अफ़साना द्वारा विकार अज़ीम
3. उर्दू नॉविल की तारीख द्वारा अली अब्बास हुसैनी।
4. उर्दू ड्रामा की तारीख़ व तनक़ीदी द्वारा इशरत रहमानी।
5. बाग़ो बहार संपादक सलीम अख़्तर (मुकदमा)
6. प्रेमचन्द कहानी का रेहनुमा द्वारा डॉ. ज़ाफ़र रज़ा।
7. दास्तान से अफ़साने तक द्वारा वक़ार अज़ीम।
8. मुंशी प्रेमचन्द्र शख़सियत और कारनामे डॉ. कमर रईस।
9. हमारी दास्ताने द्वारा वक़ार अज़ीम
10. उर्दू की नस्री दास्ताने द्वारा डॉ. अतिया निशात।
11. नॉविल का फ़न द्वारा विक़ार अज़ीम।
12. उर्दू दास्तान तहक़ीक़ व तनक़ीद द्वारा डॉ. क़मरूल हुदा फ़रीदी।
13. अफसानवी अदब की नई क़िराअत द्वारा सगीरा फराहीन।

तृतीय प्रश्न पत्र– 'किसी एक शायर या अदीब का ख़ुसूसी मुताअला फ़ैज़ अहमद फ़ैज़, सर सैयद, ग़ालिब, इक़बाल, प्रेमचन्द''

(अ) फ़ैज़ अहमद फ़ैज़

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

Unit - I

(अ) फ़ैज़ के सवानही हालात
(विलादत, ख़ानदानी पसमंज़र, तालीम, आइली ज़िन्दगी)

(ब) फ़ैज़ की तरबियत के दाख़िली और ख़ारिजी सरचश्मे।

(स) फ़ैज़ बहैसियत नस्र निगार।

Unit - II

(अ) फ़ैज़ अहमद फ़ैज़ और बीसवीं सदी की अदबी सूरते हाल।
(ब) फ़ैज़ अहमद फ़ैज़ और तरक़्क़ी पसन्द तहरीक।
(स) फ़ैज़ अहमद फ़ैज़ आर उनके सफ़रनामे।

Unit - III

(अ) फ़ैज़ अहमद फ़ैज़ बहैसियत ग़ज़ल गो।
(ब) फ़ैज़ बहैसियत सहाफ़ी।
(स) फ़ैज़ रूमान से हक़ीक़त निगारी तक।

Unit - IV

(अ) उर्दू नज़्म के इरतिक़ा में फ़ैज़ का हिस्सा।
(ब) फ़ैज़ अहमद फ़ैज़ बहैसियत मकतूब निगार।
(स) फ़ैज़ बहैसियत नक़्क़ाद।

Unit - V

मुतालए मत्न (बराये सवालात, तशरीह)

तृतीय प्रश्न पत्र
(ब) सर सैयद अहमद खां

समय 3 घंटे 1 अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

Unit - I

सर सैयद के अहद का समाजी, सियासी और अदबी पसमन्ज़र।
सर सैयद के सवानही हालात, माहोल और नशवो नुमा।

Unit - II

सर सैयद की तसनीफ़ात का तनक़ीदी जायज़ा।
हिन्दुस्तानी माअशरे पर 1857 के गदर के असरात।

Unit - III

सर सैयद के मज़हबी और सियासी नज़रियात।
सर सैयद की इसलाही और तालीमी तहरीक।

Unit - IV

सर सैयद की अदबी और सहाफ़ती ख़िदमात।
सर सैयद और उनके रूफ़क़ा।

Unit - V

मुतालए मत्न (बराये सवालात, तशरीह)

तृतीय प्रश्न पत्र (स) ग़ालिब

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

Unit - I

(1) ग़ालिब : अहद, सवानेह और शख़्सियत।

(2) कलाम–ए–ग़ालिब के फिकरी अनासिर।

Unit - II

(1) ग़ालिब का तसव्वुर–ए–इश्क़।

(2) ग़ालिब का तसव्वुर–ए–ग़म।

(3) ग़ालिब की ग़ज़ल की इम्तियाज़ी खुसूसियात।

Unit - III

(1) ग़ालिब की क़सीदा निगारी।

(2) ग़ालिब की मकतूब निगारी।

(3) ग़ालिब का तन्ज़ो ज़राफ़त।

(4) जदीद उर्दू नस्र के इरतिक़ा में ग़ालिब का हिस्सा।

Unit - IV

(1) ग़ालिब की ज़बान और उसलूब।

(2) ग़ालिब के असरात उर्दू शेअर ओ अदब पर।

Unit - V

मुतालए मत्न : बराये सवालात और तशरीह।

तृतीय प्रश्न पत्र (द) इक़बाल

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है)जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

Unit - I

(1) इक़बाल का अहद : हयात और शख़्सियत।
(2) इक़बाल की शायरी का आग़ाज़ व इरतिक़ा।
(3) इक़बाल के फिकरी सरचश्मे।

Unit - II

(1) फ़िक्रे इक़बाल के बुनियादी अनासिर।
(2) ख़ुदी, बेख़ुदी।
(3) ज़मान व मकान।
(4) इश्क़ व अज़मते इन्सान।

Unit - III

(1) इक़बाल का फन।
(2) इक़बाल की ग़ज़ल गोई।
(3) इक़बाल की नज़्म निगारी।

Unit - IV

(1) इक़बाल की नस्र।
(2) इक़बाल की अज़मत।

Unit - V

मुतालए मत्न : बराये सवालात और तशरीह।

तृतीय प्रश्न पत्र (य) प्रेमचन्द

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

Unit - I

(1) प्रेमचन्द का अहद, सवानेह और शख़्सियत।

(2) प्रेमचन्द के फ़िकरी सरचश्मे।

Unit - II

(1) प्रेमचन्द का असर उर्दू फ़िक्शन पर।

(2) प्रेमचन्द की तसानीफ़। अफ़साने, नॉविल, ड्रामे, अदबी मज़ामीन।

Unit - III

(1) प्रेमचन्द की ज़बान।

(2) प्रेमचन्द के क़िरदार

Unit - IV

(1) प्रेमचन्द की तहरीरें : तर्जुमे का मसला।

(2) प्रेमचन्द की तहरीरों से जद्दो जहदे आज़ादी का रब्त।

Unit - V

मुतालए मत्न : बराये सवालात और तशरीह।

चतुर्थ प्रश्न पत्र– ''तारीख़े अदब उर्दू''

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

Unit - I

उर्दू ज़बान की इब्तिदा दकन में उर्दू नस्र व नज़्म

Unit - II

तारीख़े अदब हिन्दी रीति काल, वीरगाथा काल, भक्ति काल

Unit - III

शिमाली हिन्द में उर्दू नस्र का इरतिक़ा, ि"ामाली हिन्दी में उर्दू शायरी का इरतेका

Unit - IV

उर्दू शायरी की जदीद असनाफ़, जदीद नज्म, आज़ाद नज़्म, मुअर्रा नज़्म नस्री नज़्म। जदीद शायरी।

Unit - V

तरक़्क़ी पसन्द अदब

उर्दू अदब पर मग़रिबी असरात

सहायक पुस्तके :

1. उर्दू अदब की तारीख द्वारा अज़ीमुलहक़ जुनैदी
2. दकन में उर्दू द्वारा नसीरूद्दीन हाशमी।
3. मुकदमा–ए–जबान–ए–उर्दू द्वारा डॉ. मसऊद हुसैन खां
4. लखनऊ का दबिस्ताने शायरी द्वारा डॉ. अबुललैस सिद्दीकी
5. दिल्ली का दबिस्ताने शायरी द्वारा डॉ.नुरूल हसन हाशमी
6. तारीखें अदब उर्दू द्वारा डॉ. जमील जालीबी
7. उर्दू की लिसानी तारीख द्वारा डॉ. मिर्जा खलील अहमद बेग
8. तरक्की पसन्द अदब द्वारा सरदार जाफरी
9. हिन्दी अदब की तारीख द्वारा डॉ. मोहम्मद हसन
10. नए अदबी रूजहानात द्वारा डॉ. एजाज हुसैन।
11. दकनी अदब की तारीख द्वारा डॉ. मोहियुद्दिन क़ादरी ज़ोर
12. अदबी नस्र का इरतिक़ा द्वारा डॉ. शहनाज़ अंजुम
13. उर्दू शायरी का फ़न्नी इरतिक़ा द्वारा फ़रमान फतेहपुरी
14. उर्दू अदब पर मग़रिबी असरात द्वारा डॉ. हामिदी कश्मीरी।

M.A. Pre. URDU

ایم اے سال اوّل (اردو)

پرچہ اوّل : نظم اور غزل

پرچہ دوم : نثر (داستان ، ناول ، مختصر افسانہ ، ڈرامہ)

پرچہ سوم : کسی ایک شاعر یا ادیب کا خصوصی مطالعہ
(فیض احمد فیض، سر سیّد احمد خان ،غالبؔ ،اقبالؔ، پریم چند)

پرچہ چہارم : تاریخ ادبِ اردو

M.A. Pre. Urdu (اردو) ایم اے سال اوّل

(Paper-1 Nazam & Gazal)

پرچہ اوّل - نظم اورغزل

وقت ۳ گھنٹے کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے

ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم :اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس(۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا
کل نمبر ۵۰

حصہ سوم :اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔۱

غزل کی صنفی خصوصیات
اردو غزل ولؔی سے غالبؔ تک (ولؔی ، میرؔ ، غالبؔ کے حوالے سے)

یونٹ ۔۲

غزل کی اجزائے ترکیبی
اردو غزل داغؔ سے فراقؔ تک (داغؔ ، فراقؔ کے حوالے سے)
اردو غزل کا تدریجی ارتقاء۔

یونٹ ۔۳

اردو میں نظم نگاری کا آغاز اور ارتقاء

نظیر اکبر آبادی، اکبر الہ آبادی کے حوالے سے

یونٹ ۔۴

اردو نظم اقبال سے فیض تک

اقبال، جوش ملیح آبادی، فیض احمد فیض

اردو نظم کے اہم رجحانات۔

یونٹ ۔۵

مطالعہ متن :برائے تشریح

نصابی کتب :

(۱) مطالعہ ولی مرتبہ شارب ردولوی (ردیف الف) پہلی دس غزلیں۔

(۲) انتخاب کلام میر مرتبہ ڈاکٹر محمد حسن (ردیف الف پہلی دس غزلیں)

(۳) دیوان غالب مرتبہ مالک رام (ردیف ی) پہلی دس غزلیں۔

(۴) آفتاب داغ۔ (ردیف نون) پہلی دس غزلیں۔

(۵) گل نغمہ فراق گورکھپوری (پہلی دس غزلیں)

(۶) نظیر اکبر آبادی۔ آدمی نامہ، ہولی نامہ

(۷) اکبر الہ آبادی۔سیّد سے آج حضرت واعظ نے یہ کہا۔اِک بت تمیں بدن سے کر لیا لندن میں عقد، برقِ کلیسا۔

(۸) اقبال طلوع اسلام، مسجد قرطبہ

(۹) فیضؔ ۔ مجھ سے پہلی سی محبت مری محبوب نہ مانگ ۔ صبح آزادی

(۱۰) جوشؔ ۔ جامن والیاں، شکستِ زنداں کا خواب

معاون کتب :

(۱) ولی گجراتی ۔ ظہیر الدین مدنی

(۲) میر حیات اور شاعری پروفیسر خواجہ احمد فاروقی

(۳) آہنگِ غالب ۔ یوسف حسین خاں

(۴) اردو غزل ۔ یوسف حسین خاں

(۵) میرؔ اور میریات ۔ ڈاکٹر صفدر آہ

(۶) غالب شخص اور شاعر ۔ مجنوں گورکھپوری

(۷) روحِ اقبال ۔ یوسف حسین خاں

(۸) اکبر الہ آبادی سیاسی و سماجی مطالعہ ڈاکٹر افصح ظفر

(۹) کلیاتِ اقبال (صدی ایڈیشن) ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ

(۱۰) اقبال فلسفی اور شاعر ۔ وقار عظیم

(۱۱) شاعرِ آخر الزماں ۔ ڈاکٹر فضل امام رضوی

(۱۲) نئی نظم کا سفر ۔ خلیل الرحمٰن اعظمی

(۱۳) نئی نظم کی کروٹیں ۔ ڈاکٹر وزیر آغا

(۱۴) اردو میں طویل نظم نگاری ۔ ڈاکٹر روشن اختر کاظمی

(۱۵) سہ ماہی نخلستان (جولائی تا ستمبر ۱۹۹۰)

M.A. Pre. Urdu ایم اے سال اوّل (اردو)

(Paper-2 Nasar : Dastan, Novel Afsana & Drama)

پرچہ دوم : نثر (داستان ، ناول، افسانہ اور ڈرامہ)

وقت ۳ گھنٹے　　کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس(۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم :اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔۱

نصاب میں شامل نصابی کتب میں سے چار اقتباسات میں سے دو اقتباسات کی تنقیدی تشریح۔

یونٹ ۲

داستان پر عمومی سوالات ،باغ و بہار اور میر امّن پر تنقیدی سوالات

یونٹ ۔۳

ناول پر عمومی سوالات۔ توبتہ النصوح ، نذیر احمد ، امراؤجان ادا اور مرزا ہادی رسوا پر تنقیدی سوالات

یونٹ ۔۴

افسانے پر عمومی سوالات پر ، پریم چند اور واردات پر تنقیدی سوالات۔

یونٹ ۔۵

ڈرامے پر عمومی سوالات انارکلی اور امتیاز علی تاج پر تنقیدی سوالات

نصابی کتب :

۱۔ باغ و بہار از میر امّن

۲۔ امراؤ جان ادا از مرزا ہادی رسوا

۳۔ واردات از پریم چند

۴۔ انار کلی از امتیاز علی تاج

۵۔ توبۃ النصوح از نذیر احمد

معاون کتب :

۱۔ فنِ داستان گوئی از کلیم الدین احمد

۲۔ نیا افسانہ از وقار عظیم

۳۔ اردو ناول کی تاریخ از علی عباس حسینی

۴۔ اردو ڈرامہ تاریخ و تنقید از عشرت رحمانی

۵۔ باغ و بہار مرتب سلیم اختر

۶۔ اردو ڈرامے کا ارتقا از عشرت رحمانی

۷۔ پریم چند کہانی کار ہنما از ڈاکٹر جعفر رضا

۸۔ داستان سے افسانہ تک از وقار عظیم

۹۔ منشی پریم چند شخصیت اور کارنامے۔ ڈاکٹر قمر رئیس

۱۰۔ ہماری داستانیں از وقار عظیم

۱۱۔ اردو ڈرامہ روایت اور تجربہ از عطیہ نشاط

۱۲۔ اردو کی نثری داستانیں از عطیہ نشاط

۱۳۔ ناول کا فن از وقار عظیم

۱۴۔ اردو داستان تحقیق و تنقید از قمر الہدیٰ فریدی۔

M.A. Pre. Urdu ایم اے سال اوّل(اردو)

(Paper-3 Special Study) پرچہ سوم

"کسی ایک شاعر یا ادیب کا خصوصی مطالعہ"

(فیض احمد فیضؔ، سر سیّد احمد خان، غالبؔ، اقبالؔ، پریم چند)

ایم اے سال اوّل : پرچہ سوم

(3-A : Faiz Ahmed Faiz) فیض احمد فیضؔ

وقت ۳ گھنٹے کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم :اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ
بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دئے جائیں گے
لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔
صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰
الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔ ۱

فیض کے سوانحی حالات
(ولادت خاندانی پس منظر، تعلیم، عائلی زندگی)
فیض کی تربیت کے داخلی اور خارجی سرچشمے
فیض بحیثیت نثر نگار

یونٹ ۔ ۲

فیض اور بیسویں صدی کی ادبی صورتِ حال
فیض احمد فیض اور ترقی پسند تحریک
فیض احمد فیض اور انکے سفرنامے

یونٹ ۔ ۳

فیض بحیثیت غزل گو
فیض بحیثیت صحافی۔
فیض رومان سے حقیقت نگاری تک

یونٹ ۔ ٤

اردو نظم کے ارتقاء میں فیض کا حصہ
فیض بحیثیت مکتوب نگار
فیض بحیثیت نقاد

یونٹ ۔ ۵

مطالعہ متن (برائے سوالات ، تشریح)

ایم اے سال اوّل (اردو) M.A. Pre. Urdu

خصوصی مطالعہ : سر سید احمد خاں

(3-B : Sir Sayyed Ahmed Khan)

وقت ۳ گھنٹے کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم :اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہو سکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دئے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔۱

سر سید کے عہد کا سماجی ، سیاسی اور ادبی پس منظر

سر سید کے سوانحی حالات ماحول اور ذہنی نشوونما

یونٹ ۔۲

سر سید کی تصانیف کا تنقیدی جائزہ

ہندوستانی معاشرے پر ۱۸۵۷ء کے غدر کے اثرات

یونٹ ۔۳

سر سید کے مذہبی اور سیاسی نظریات

سر سید کی اصلاحی اور تعلیمی تحریک

یونٹ ۔۴

سر سید کی ادبی اور صحافتی خدمات

سر سید اور ان کے رفقاء

یونٹ ۔۵

مطالعہ متن : برائے سوالات اور تشریح

M.A. Pre. Urdu ایم اے سال اوّل (اردو)

خصوصی مطالعہ : غالبؔ (3-C : Galib)

وقت ۳ گھنٹے کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو بھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔ ۱

۱۔ غالبؔ : عہد ، سوانح اور شخصیت

۲۔ کلامِ غالبؔ کے فکری عناصر

یونٹ ۔ ۲

۱۔ غالبؔ کا تصورِ عشق

۲۔ غالبؔ کا تصورِ غم

۳۔ غالبؔ کی غزل کی امتیازی خصوصیات

یونٹ ۔ ۳

۱۔ غالبؔ کی قصیدہ نگاری

۲۔ غالبؔ کی مکتوب نگاری

۳۔ کلام غالبؔ میں طنز و ظرافت

۴۔ جدید اردو نثر کے ارتقاء میں غالبؔ کا حصہ

یونٹ ۔ ۴

۱۔ غالبؔ کی زبان اور اسلوب

۲۔ غالبؔ کے اثرات اردو شعر و ادب پر

یونٹ ۔ ۵

مطالعہ متن : برائے سوالات اور تشریح

ایم اے سال اوّل (اردو) M.A. Pre. Urdu

خصوصی مطالعہ : اقبالؔ (3-D : Iqbal)

وقت ۳ گھنٹے کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہو سکتے ہیں) جو بھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔ ۱

۱۔ اقبالؔ کا عہد حیات اور شخصیت

۲۔ اقبالؔ کی شاعری کا آغاز و ارتقاء

۳۔ اقبالؔ کے فکری سرچشمے

یونٹ ۔ ۲

۱۔ فکر اقبالؔ کے بنیادی عناصر

☆خودی ، بے خودی ☆ زمان و مکان

☆ عشق و عظمتِ انسان

یونٹ ۔ ۳

۱۔ اقبالؔ کا فن

۲۔ اقبالؔ کی غزل گوئی

۳۔ اقبالؔ کی نظم نگاری

یونٹ ۔ ۴

۱۔ اقبالؔ کی نثر

۲۔ اقبالؔ کی عظمت

یونٹ ۔ ۵

مطالعہ متن : برائے سوالات اور تشریح

M.A. Pre. Urdu ایم اے سال اوّل (اردو)

خصوصی مطالعہ : پریم چند(3-E : Prem Chand)

وقت ۳ گھنٹے کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) لفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس(۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔ ۱

۱۔ پریم چند کا عہد ، سوانح اور شخصیت

۲۔ پریم چند کے فکری سرچشمے

یونٹ ۔ ۲

۱۔ پریم چند کا اثر اردو فکشن پر

۲۔ پریم چند کی تصانیف

افسانے ، ناول ، ڈرامے ، ادبی مضامین

یونٹ ۔ ۳

۱۔ پریم چند کی زبان

۲۔ پریم چند کے کردار

یونٹ ۔ ۴

۱۔ پریم چند کی تحریریں : ترجمے کا مسئلہ

۲۔ پریم چند کی تحریروں سے جدو جہد آزادی کا ربط

یونٹ ۔ ۵

مطالعہ متن : برائے سوالات اور تشریح

M.A. Pre. Urdu ایم اے سال اوّل (اردو)
Paper - 4 (Tarikh Adab Urdu)
پرچہ چہارم "تاریخِ ادب اردو"

وقت ۳ گھنٹے　　کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم :اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

یونٹ ۔ ۱

اردو زبان کی ابتداء
دکن میں اردو نثر و نظم

یونٹ ۔ ۲

تاریخ ادب ہندی
ریتی کال ، ویر گاتھا کال ، بھکتی کال

یونٹ ۔ ۳

شمالی ہند میں اردو نثر کا ارتقاء
دبستانِ دہلی ، دبستان لکھنؤ

یونٹ ۔ ۴

اردو شاعری کی جدید اصناف آزاد نظم ، معریٰ نظم ، نثری نظم۔
جدید شاعری

یونٹ ۵

ترقی پسند ادب
اردو ادب پر مغربی اثرات

معاون کتب :

(۱) اردو ادب کی تاریخ از عظیم الحق جنیدی

(۲) دکن میں اردو از نصیر الدین ہاشمی

(۳) مقدمہ زبان اردو از مسعود حسین خان

(۴) لکھنؤ کا دبستانِ شاعری از ڈاکٹر ابو اللیث صدیقی

(۵) تاریخ ادب اردو از ڈاکٹر جمیل جالبی

(۶) اردو کی نثری تاریخ از ڈاکٹر مرزا خلیل احمد بیگ

(۷) ترقی پسند ادب از علی سردار جعفری

(۸) دہلی کا دبستانِ شاعری از ڈاکٹر نورالحسن ہاشمی

(۹) ہندی ادب کی تاریخ از ڈاکٹر محمد حسن

(۱۰) نئے ادبی رجحانات از ڈاکٹر اعجاز حسین

(۱۱) دکنی ادب کی تاریخ از ڈاکٹر محی الدین قادری زور

(۱۲) ادبی نثر کا ارتقاء از ڈاکٹر شہناز انجم

(۱۳) اردو شاعری کا فنی ارتقاء از ڈاکٹر فرمان فتح پوری

(۱۴) اردو ادب پر مغربی اثرات از حامدی کاشمیری

एम.ए. (उत्तरार्द्ध) उर्दू– 2017

पेपर V – क़सीदा, मर्सिया, मसनवी

पेपर VI – उर्दू तनक़ीद और तहक़ीक

पेपर VII(A) – सब्सीडिएरी लैंग्वेज – फ़ारसी

पेपर VII(B) – तन्ज़ो मिज़ाह

पेपर VIII (A) – मज़मून निगारी ;किसी एक मौजू परद्ध

पेपर VIII (B) – तसव्वुफ़

पेपर VIII (c) – किसी एक विषय पर लघु शोध प्रबंध जो विभागाध्यक्ष द्वारा अनुमोदित किया जायेगा। (केवल नियमित छात्रों के लिए)

पेपर IX – उर्दू अदब आज़ादी के बाद।

एम.ए. (उत्तरार्द्ध) उर्दू – पंचम प्रश्न पत्र
''क़सीदा, मर्सिया, मसनवी''

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है)जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः इस खण्ड में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर आधारित होगा।

इकाई – 1

उर्दू क़सीदे का इरतेका।
क़सीदे की तारीफ और अजज़ाऐ तरकीबी।
सौदा, ज़ौक और मोहसिन काकोरवी की क़सीदा निगारी।

इकाई – 2

उर्दू में मर्सिये की रिवायत।
मर्सिये की तारीफ और अजज़ाऐ तरकीबी।
ज़मीर, अनीस और दबीर की मर्सिया निगारी।

इकाई–3

उर्दू में मसनवी का आगाज और इरतेका।
मसनवी की तारीफ और फन।
मीर हसन, पंडित दयाशंकर नसीम और नवाब मिर्जा शौक की मसनवी निगारी।

इकाई–4

मसनवी सेहरूल बयान।
मसनवी गुलज़ारे नसीम।
मसनवी ज़ेहरे इश्क
(तीनों मसनवियों पर तनक़ीदी सवालात)।

इकाई–5

मुतालए मत्न (बराये तशरीह)

क़सीदे, मर्सिये और मसनवियों से माखूज़ इक़्तिबासात की तनक़ीदी तशरीह।

पाठ्यपुस्तके :– (संकलित अंश)

1. सौदा : उठ गया बहमन व दे का चमनिस्ताँ से अमल।
2. ज़ौक : ज़हे निशात अगर कीजिए इसे तहरीर।
3. मोहसिन काकोरवी : समते काशी से चला जानिबे मथुरा बादल।
4. ज़मीर : किस नूर की मजलिस में मेरी जल्वागरी है।
5. अनीस : जब क़ता की मसाफ़ते शबे आफ़ताब ने।
6. दबीर : पैदा शुआ–ए–महर की मिक़राज़ जब हुई।
7. मीर हसन : मसनवी सेहरूल बयान।
8. नसीम : गुलज़ारे नसीम।
9. नवाब मिर्ज़ा शौक : ज़हरे इश्क

सहायक पुस्तके :

1. उर्दू क़सीदा निगारी का तनक़ीदी जाएज़ा द्वारा. मेहमूद इलाही।
2. उर्दू में क़सीदा निगारी द्वारा डॉ. अबू मोहम्मद सहर।
3. उर्दू मर्सिया द्वारा सिफ़ारिश हुसैन।
4. उर्दू मर्सिया का इरतेक़ा द्वारा मसीहुज़्ज़मा।
5. मवाज़ना–ए–अनीस व दबीर द्वारा शिबली नोमानी।
6. उर्दू मसनवी शिमालीहिन्द में द्वारा डॉ. ज्ञानचन्द जैन
7. उर्दू मसनवी का इरतेक़ा द्वारा अब्दुल क़ादिर सरवरी।
8. उर्दू मसनवी निगारी द्वारा – डॉ. मोहम्मद अक़ील।
9. अनीस शनासी द्वारा – डॉ. फ़ज़ले इमाम।
10. उर्दू मर्सिया निगारी द्वारा उम्मे हानी अशरफ़।
11. उर्दू क़सीदा निगारी द्वारा उम्मेहानी अशरफ़।

एम. ए. (उत्तरार्द्ध) उर्दू षष्ठम प्रश्न पत्र
''उर्दू तनक़ीद और तहक़ीक़''

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स): इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न म भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

इकाई – 1

तनक़ीद का मफ़हूम। अरबी, फ़ारसी, संस्कृत और यूनानी के उसूल।

इकाई –2

इब्तेदाई तनक़ीदी तज़करे। उर्दू में तनक़ीद के मुख़्तलिफ़ दबिस्तान। रूमानी, तअस्सुराती, जमालियाती

इकाई–3

अंग्रेजी में तनक़ीद के उसूल और उनका उर्दू में इस्तेमाल।उर्दू में जदीद तनक़ीद, नफ़्सियाती, मार्कसी, साइटिफिक।

इकाई–4

अमली तनक़ीद – अस्नाफ़े नस्र, दास्तान, नाविल, अफ़साना।असनाफ़े नज़्म – ग़ज़ल, नज़्म, क़सीदा, मर्सिया।

इकाई–5

तहक़ीक़ का मफ़हूम।तहक़ीक़ ओ तनक़ीद का बाहमी रिश्ता।

अहम मोहक्कि़क़ीन – अब्दुल हक़, मेहमूद शीरानी।

सहायक पुस्तके :

1. शेरूल अजम – शिबली नोमानी
2. मग़रबी शेरियात – अबुल कलाम क़ासमी
3. बाग़ व बहार – रशीद हसन खां
4. मशरीक़ व मग़रीब में तनक़ीदी तसव्वुरात की तारीख – मो. हसन
5. तहक़ीक का फ़न – ज्ञान चंद जैन
6. दबिस्ताने तनक़ीद – सलीम अख़्तर
7. तनक़ीद के बुनियादी मसाईल – आले अहमद सुरूर
8. ज़दीद उर्दू तनक़ीद उसूलों नज़रियात – शारिब रूदोलवी
9. उर्दू तनक़ीद की तारीख़ – डॉ. मसीहउज़्ज़मा
10. उर्दू तनक़ीद पर एक नज़र – कलीमुद्दीन अहमद
11. तनक़ीदी नज़रियात हिस्सा अव्वल व दोम – अशफ़ाक मो. खाँ
12. अदबी तनक़ीद के उसूल – अशफ़ाक मो. खां
13. तनक़ीद और फ़न्ने तनक़ीद – नुरूलहसन नक़वी
14. Essay's on Criticism - T. S. Eliot

एम. ए. (उत्तार्द्ध) उर्दू सप्तम प्रश्नपत्र
(अ) सब्सीडी एरी लैंग्वेज–फ़ारसी

समय 3 घंटे अंक : 100

नोट : सब्सीडिएरी लैंग्वेज के अन्तर्गत वही छात्र/छात्राएँ इस पेपर का चयन कर सकेंगे जिन्होंने बी.ए. स्तर पर फ़ारसी साहित्य को ऐच्छिक विषय के रूप में नहीं लिया हो।

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु पश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

इकाई – 1

नस्र : मुतालआ मत्न बराये तशरीह, खुलासा व सवालात।

इकाई – 2

नस्र निगारा की सवानेह हयात और अदबी ख़िदमात।

इकाई–3

शायरी : मुतालआ मत्न बराये तशरीह, खुलासा व सवालात।

इकाई–4

शोअरा की सवानेह हयात और अदबी ख़िदमात

खुसरो इक़बाल साअदी

इकाई–5

उर्दू से फ़ारसी तर्जुमा। क़वाइद : इस्म, ज़मीर, सिफ़त, फ़ैल, इस्मे फ़ैल, इस्मे मफ़ऊल, मसदर, मुज़ारे, फ़ैले माज़ी और उसकी क़िस्में, हाल, मुस्तक़बिल, ईहाम, तज़ाद, तशबीह, इस्तेआरा, लफ़्फ़ोनश्र मुरत्तब और ग़ैर मुरत्तब, मिरातुन्नज़ीर, हुस्ने तालील, तलमीह, तजाहुले आरिफ़ाना।

पाठ्यपुस्तक :

निसाबे फारसी, मुरत्तबा फख़रूलइस्लाम आज़मी, शिबली नेशनल कॉलेज अलीगढ़।

निम्नलिखित भाग पाठ्यक्रम में सम्मिलित नहीं है :– क़तआते बरगुज़ीदा।

सहायक पुस्तके :

जदीद किताब फ़ारसी हिस्सा अव्वल, दोम, सोम – मुरत्तबा आफ़ाक़ अहमद उरफ़ी।

एज्यूकेशनल बुक हाउस, अलीगढ़।

एम. ए. (उत्तार्द्ध) उर्दू – सप्तम प्रश्न पत्र
(ब) तन्ज़–व–मिज़ाह

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते ह) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

इकाई–1

उर्दू में तन्ज़, मिज़ाह निगारी का मुफ़स्सल मुताअला। मिज़ाह की तारीख़ अहमियत और इसके मुहर्रिकात। तन्ज़ को तारीफ़, तन्ज़ व मिज़ाह के दरमियान रब्त। बुज़ला सन्जी और मिज़ाह का ताअल्लुक़।

इकाई–2

उर्दू शायरी में तन्ज़ व मिज़ाह के आग़ाज़ व इरतिक़ा का तनक़ीदी जायज़ा।

कुल्लियाते अकबर ;सिर्फ मज़ाहिया हिस्साद्ध मताएवाही (हले 50 पेज) पर तनक़ीदी सवालात।

इकाई–3

उर्दू नस्र में तन्ज़ व मिज़ाह। रशीद अहमद सिद्दीक़ी, पितरस बुख़ारी के खुसूसी मुतालऐ की रोशनी में।

इकाई–4

हम अस्र उर्दू अदब में तन्ज़ व मिज़ाह। सआदत हसन मंटो, मुजतबा हुसैन, मुश्ताक़ अहमद युसुफ़ी और शफ़ीक़ा फ़रहत के ख़ुसूसी मुतालऐ की रोशनी में।

इकाई–5

ज़रगुज़श्त, मंटो के अफ़साने, बहर हाल व रांग नम्बर की रोशनी में मिज़ाह निगारी का जायज़ा।

पाठ्यपुस्तके :

1. ख़न्दाँ द्वारा रशीद अहमद सिद्दीक़ी।
2. पितरस के मज़ामीन द्वारा पितरस बुखारी।
3. बहर हाल, मुजतबा हुसैन
4. कुल्लियात अकबर इलाहबादी (सिर्फ मिज़ाहिया हिस्सा)
5. मताए वाही, द्वारा रज़ावाही नक़वी (सिर्फ इबतेदाई 50 पेज)
6. मन्टो के अफ़साने द्वारा सआदत हसन मन्टो
7. ज़र गुज़िश्त द्वारा मुश्ताक़ अहमद युसूफ़ी
8. राँग नम्बर द्वारा शफ़ीक़ा फ़रहत

सहायक पुस्तकें :

1. अलीगढ़ मैगज़ीन तन्ज़ों मिज़ाह नम्बर।
2. तन्ज़ियात व मज़ाहेकात द्वारा रशीद अहमद सिद्दीक़ी
3. उर्दू में तन्ज़ों मिज़ाह द्वारा वज़ीर आग़ा
4. शाहकार, तन्ज़ों मिज़ाह नम्बर
5. आजकल, तन्ज़ो मिज़ाह नम्बर
6. उर्दू अदब में तन्ज़ों मिज़ाह द्वारा फुरक़त काकोरवी।
7. जदीद उर्दू अदब द्वारा डॉ. मोहम्मद हसन
8. आज का उर्दू अदब द्वारा डॉ. अबुललैस सिद्दीक़ी
9. उर्दू नॉविल में तन्ज़ो मिज़ाह द्वारा शमा अफ़रोज़ ज़ैदी
10. उर्दू अदब में तन्ज़ों मिज़ाह द्वारा ताहिर तौंसवी।

एम. ए. (उत्तार्द्ध) उर्दू – अष्टम (अ) प्रश्न पत्र
''मज़मून निगारी ''

समय 3 घंटे अंक : 100

मज़मून निगारी का निसाब निम्नलिखित मौजूआत पर मुशतमिल है। छात्रों को दिये गये मौजूआत में से किन्ही दो मौजूआत पर मज़मून लिखना होगा। मज़मून कम अज़ कम 1000 अल्फ़ाज़ पर मुश्तमिल होगा।

उर्दू ज़बान की इब्तेदा से मुताल्लिक़ मुख़्तलिफ़ नज़रियात।

उर्दू अदब में मुख़्तलिफ़ तहरोक़ात और रूज्हानात।

असनाफ़े नस्र व नज़्म।

उर्दू के अहम शोअरा व उदबा।

उर्दू के नुमांइदा दबिस्तान।

उर्दू के फ़रोग़ में सूफ़िया–ए–किराम की ख़िदमात।

उर्दू सहाफ़त निगारी।

उर्दू का मुस्तक़बिल।

राजस्थान में उर्दू शेअरो अदब।

मुख़्तलिफ़ समाजी तहज़ीबी और अस्री मौजूआत।

एम. ए. (उत्तार्द्ध) उर्दू – अष्टम (ब) प्रश्न पत्र
"तसव्वुफ़"

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाईयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

इकाई –1

तसव्वुफ़ की तारीफ़ तसव्वुफ़ की तारीख (खूसूसी अहद)।

इकाई –2

हिन्दुस्तान में तसव्वुफ़ का इरतिक़ा। तसव्वुफ़ कि हिन्दुस्तानी समाज पर असर

इकाई –3

वहदतउल वजूद और वहदत उल शहूद। तसव्वुफ़ का हिन्दुस्तानी तसव्वुर और भक्ति तहरीक।

इकाई –4

तसव्वुफ़ में शरीयत और तरीक़त (1) ख़्वाजा मोईनुद्दीन चिश्ती (2) ख़्वाजा निज़ामुद्दीन औलिया
(3) बाबा शेख़ फ़रीद

इकाई –5

उर्दू नस्र में तसव्वुफ़

(1) ख्वाजा मख़दूम (2) बन्दा नवाज़ गैसू दराज़ (3) शेख बुरहानुद्दीन जानम

(2) उर्दू शायरी में तसव्वुफ़

(1) वली दकनी (2) सिराज औरंगाबादी (3) मीर तक़ी मीर

(4) मिर्ज़ा मज़हर जानेजानाँ (5) ख़्वाजा मीर दर्द (6) असग़र गोन्डवी

सहायक पुस्तकें :

1. इन्साइक्लोपेडिया ऑफ इस्लाम द्वारा मैसिजनर
2. तारीखें मशायख़ें चिश्त द्वारा के.ए. निज़ामी
3. एन. इन्ट्रोडक्शन टू इस्लाम मिस्टीसिज्म द्वारा ए.जी. एनबरी
4. इस्लाम का असर हिन्दुस्तानी तमददुन पर द्वारा डॉ. ताराचन्द
5. फवाइदुल फवाद (इरान)
6. कशफुल महजूब (इरान)
7. किताब उल लम्मा
8. आईने एमारेफ़त – ऐज़ाज़ हुसैन
9. तसव्वुफ और इस्लाम द्वारा मौलाना अब्दुल माजिद दरियाबादी
10. मबाहिस व मसाइल द्वारा जिया अहमद बदायुँनी
11. तसव्वुफ और उर्दू शायरी द्वारा सादिक़ हैदर दानिश
12. ए हिस्ट्री ऑफ तसव्वुफ इन इण्डिया द्वारा अतहर रिजवी हिस्सा अव्वल और दौ

13. मसाइले तसव्वुफ द्वारा मैराज अकबर आबादी
14. सूफीज्म इट्स सेन्ट्स एण्ड शेराइन द्वारा अकबर आबेसरी
15. असगर गौन्डवी द्वारा सलाम सन्देलवी
16. शरीअत और तरीक़त द्वारा मौलाना अशरफ अली थानवी
17. तसव्वुफ की तारीफ और तारीख द्वारा शकील अहमद सिद्दीकी

एम. ए. (उत्तार्द्ध) उर्दू – अष्टम (स) प्रश्न पत्र

''लघुशोध प्रबन्ध''

किसी एक विषय पर लघुशोध प्रबन्ध विभागाध्यक्ष द्वारा अनुमोदित किया जायेगा। (केवल नियमित छात्रों के लिए)

एम.ए. (उत्तार्द्ध) उर्दू
नवम प्रश्न पत्र ''उर्दू अदब आज़ादी के बाद''

समय 3 घंटे अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघ प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होगे। ;प्रश्न में भाग भी हो सकते हैद्ध जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

इकाई–1

तरक़्क़ी पसन्द तहरीक का इरतिक़ाई सफ़र। जोश, मजाज़, जज़्बी, फ़ैज़, सरदार जाफ़री और मजरूह सुल्तानपुरी के हवाले से।

इकाई–2

उर्दू नॉवल और अफ़साने का इरतिक़ाई सफ़र। ज़ैल के नॉवल निगारों और अफ़साना निगारों का फ़न्नी और तनक़ीदी मुताअला। सआदत हसन मन्टो, ड्डष्ण चन्दर, इस्मत चुग़ताई, राजेन्द्र सिंह बैदी

इकाई–3

जदीदीयत का मफ़हूम। उर्दू शेअरो अदब में जदीद अदब और जदीदीयत में फ़र्क़।उर्दू शेअरो अदब में जदीदीयत के रूज्हानात। मीराजी, नून.मीम.राशिद और कुर्रतुलऐन हैदर के हवाले से।

इकाई–4

अहदे हाज़िर के अहम नक़्क़ाद मो. हसन, शम्सुर्रहमान फ़ारूक़ी, गोपीचंद नारंग, क़मर रईस।

इकाई–5

राजस्थान में उर्दू शेअरोअदब का इरतिक़ाई सफ़र। राजस्थान के नुमाइन्दा उद्बा व शोअरा। एहतरामुद्दीन शाग़िल – अज़ीम बेग चुग़ताई मफ्तूँ कोटवी, बिस्मिल सईदी, मख़्मूर सईदी, राही शहाबी

सहायक पुस्तके :

1. तरक़्क़ी पसन्द अदब – सरदार ज़ाफरी।
2. तरक़्क़ी पसन्द शायरी का मुताअला। – ख़लीलउर्रहमान आज़मी।
3. बीसवीं सदी में उर्दू नॉवील – युसूफ सरमस्त
4. उर्दू अदब की एक सदी – सय्यद अब्दुल्ला।
5. उर्दू अदब की तनक़ीदी तारीख – अहतशाम हुसैन

6. नया उर्दू अफसाना – कुमार पाशी
7. तज़करा शोयरा–ए–जयपुर – मौलाना एहतरामुद्दीन शागिल उस्मानी।
8. राजस्थान में उर्दू के सौ साल,उर्दू सिम्पोज़ियम जोधपुर 1964–वहीदुल्ला खां
9. राजस्थान में उर्दू अदब के लिए गैर मुस्लिम हज़रात की ख़िदमात–डाक्टर अबुल फैज़ उसमानी
10. राजस्थान में उर्दू जबान व अदब 1857 तक–डॉ. अबुल फैज़ उसमानी

M.A. (Final) URDU

ایم اے (اردو) سال آخر

پرچہ پنجم : قصیدہ ، مرثیہ اور مثنوی
پرچہ ششم : اردو تنقید اور تحقیق
پرچہ ہفتم (الف) : سب سی ڈِیری زبان (فارسی)
پرچہ ہفتم (ب) : طنز و مزاح
پرچہ ہشتم (الف) : مضمون نگاری
پرچہ ہشتم (ب) : تصوف
پرچہ ہشتم (ج) : تحقیقی مقالہ
پرچہ نہم : اردو ادب آزادی کے بعد

M.A. (Final) URDU ایم اے (اردو) سال آخر

(Paper-5 : Qasida , Marsiya Aur Masnavi)

پرچہ پنجم : قصیدہ ، مرثیہ اور مثنوی

وقت ۳ گھنٹے کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس(۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا
کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہو سکتے ہیں) جو بھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit-I)

(۱) اردو قصیدے کا سفر
(۲) قصیدے کی تعریف اور اس کے اجزائے ترکیبی
(۳) سوداؔ ، ذوقؔ ، اور محسن کاکوروی کی قصیدہ نگاری۔

(Unit-II)

(۱) اردو میں مرثیے کی روایت۔
(۲) مرثیہ کی تعریف اور اس کے اجزائے ترکیبی
(۳) ضمیر ، انیس اور دبیر کی مرثیہ نگاری۔

(Unit-III)

(۱) دکن میں مثنوی کا آغاز اور ارتقاء

(۲) مثنوی کی تعریف اور مثنوی کا فن۔

(۳) میر حسن، پنڈت دیا شنکر نسیم اور نواب مرزا شوق کی مثنوی نگاری۔

(Unit-IV)

(۱) سحر البیان

(۲) گلزارِ نسیم

(۳) زہرِ عشق

نوٹ : تینوں مثنویوں پر تنقیدی سوالات۔

(Unit-V)

مطالعہ متن برائے تشریح۔

قصیدہ، مرثیہ اور مثنویوں سے ماخوذ اقتباسات کی تنقیدی تشریح

غیر نصابی متن :

(۱) ٹھہر گیا بہمن و دے کا چمنستاں سے عمل ۔ سوداؔ

(۲) زہے نشاط اگر کیجیے اسے تحریر ۔ ذوقؔ

(۳) سمت کاشی سے چلا جانب متھرا بادل۔ مصحفیؔ کا کوروی

(۴) کس نور کی مجلس میں مری جلوہ گری ہے۔ میر ضمیرؔ

(۵) جب قطع کی مسافتِ شب آفتاب نے۔ میر انیسؔ

(۶) پیدا شعاعِ مہر کی مقراض جب ہوئی۔ مرزا دبیرؔ

(۷) مثنوی سحر البیان۔ میر حسنؔ

(۸) گلزارِ نسیم پنڈت دیا شنکر نسیم

(۹) زہر عشق نواب مرزا شوق

معاون کتب :

(۱) اردو قصیدہ نگاری کا تنقیدی جائزہ از محمود الٰہی

(۲) اردو میں قصیدہ نگاری از ابو محمد سحر

(۳) اردو مرثیہ از سفارش حسین

(۴) اردو مرثیہ کا ارتقا از مسیح الزماں

(۵) موازنۂ انیسؔ و دبیرؔ از شبلی نعمانی

(۶) اردو مثنوی شمالی ہند میں از گیان چند جین

(۷) اردو مثنوی کا ارتقاء از عبدالقادر سروری

(۸) اردو میں مثنوی نگاری از محمد عقیل

(۹) انیسؔ شناسی از ڈاکٹر فضل امام

(۱۰) اردو مرثیہ نگاری از امِ ہانی اشرف

(۱۱) اردو قصیدہ نگاری از امِ ہانی اشرف

ایم اے (اردو) سال آخر (M.A. Final Urdu)

(Paper-6 : Urdu Tanqeed Aur Tahqeeq)

پرچہ ششم ۔ اردو تنقید اور تحقیق

وقت : تین گھنٹہ کل نمبر : ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہو سکتے ہیں) جو بھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit-I)

(۱) تنقید کا مفہوم

(۲) عربی ، فارسی ، سنسکرت اور یونانی تنقید کے اصول

(Unit-II)

(۱) ابتدائی تنقیدی تذکرے

(۲) اردو میں تنقید کے مختلف دبستان ۔ رومانی ، تاثراتی ، جمالیاتی

(Unit-III)

(۱) انگریزی میں تنقید کے اصول اور ان کا اردو میں استعمال

(۲) اردو میں جدید تنقید ۔ نفسیاتی ، مارکسی ، سائنٹفک

(Unit-IV)

(۱) عملی تنقید ۔ (الف) اصنافِ نثر ۔ داستان ، ناول ، افسانہ

(ب) اصناف نظم ۔ غزل ، نظم ، قصیدہ ، مرثیہ

(Unit-V)

(۱) تحقیق کا مفہوم

(۲) تحقیق و تنقید کا باہمی رشتہ

(۳) اہم محققین عبدالحق ، محمود شیرانی

معاون کتب :

(۱) شعرالعجم از شبلی نعمانی

(۲) مغربی شعریات اور اردو تنقید کی روایت ، بدرالکلام قاسمی

(۳) باغ و بہار مرتبہ رشید حسن خاں

(۴) مشرق و مغرب میں تنقیدی تصورات کی تاریخ از محمد حسن

(۵) تحقیق کا فن گیان چند جین

(۶) وبستان تنقید از سلیم اختر

(۷) تنقید کے بنیادی مسائل از آل احمد سرور

(۸) جدید اردو تنقید اصول و نظریات از شارب ردولوی

(۹) اردو تنقید کی تاریخ از ڈاکٹر صبیح الزماں

(۱۰) اردو تنقید پر ایک نظر از کلیم الدین احمد

(۱۱) تنقیدی نظریات حصہ اوّل اور دوم از اشفاق محمد خان

(۱۲) ادبی تنقیدی اصول ترجمہ از اشفاق محمد خان

(۱۳) تنقید اور فن تنقید از نورالحسن نقوی

(۱۴) اسے ان کریٹیزم از ٹی ایس ایلیٹ

ایم اے (اردو) سال آخر (M.A. Final Urdu)

Paper-7-A: Subsidiary Language (Persian)

پرچہ ہفتم (الف) : سب سی ڈِ یری زبان (فارسی)

وقت : تین گھنٹہ　　کل نمبر : ۱۰۰

نوٹ : سب سی ڈِ یری زبان کے تحت وہی طلبہ و طالبات اس پرچے کو منتخب کر سکتے ہیں جنہوں نے بی اے میں فارسی ادب کو اختیاری مضمون کے طور پر نہیں پڑھا ہو۔

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم :اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دئے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit -I)

نثر : مطالعہ متن برائے تشریح، خلاصہ و سوالات

(Unit -II)

نثر نگاروں کی سوانح حیات اور ادبی خدمات

(Unit -III)

شاعری : مطالعہ متن برائے تشریح، خلاصہ و سوالات

(Unit -IV)

شعراء کی سوانح حیات اور ادبی خدمات

(Unit -V)

(۱) اردو سے فارسی میں ترجمہ

(۲) قواعد : اسم، ضمیر، صفت، فعل، اسم فعل، مصدر، مضارع، فعل ماضی اور اس کی قسمیں حال، مستقبل، ابہام، تضاد

، تشبیہ ، استعارہ ، لف و نشر مرتب اور غیر مرتب ، مراعاۃ النظیر ، حسنِ تعلیل ، تلمیح ، تجاہل عارفانہ

نصابی کتاب :

نصاب فارسی ، مرتبہ فخر الاسلام اعظمی ، شبلی نیشنل کالج اعظم گڑھ

مندرجہ ذیل حصہ شاملِ نصاب نہیں ہے۔

قطعاتِ برگزیدہ

معاون کتب :

جدید کتاب فارسی حصہ اول ، دوم ، سوم مرتبہ آفاق احمد عرفی
ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ

ایم اے (اردو) سال آخر (M.A. Final Urdu)

(Paper-7-B : Tanz-O-Mizah)

پرچہ ہفتم (ب) : طنز ومزاح

وقت تین گھنٹہ کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو کسی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit -I)

(۱) اردو میں طنز ، مزاح نگاری کا مفصل مطالعہ

(۲) مزاح کی تاریخ اہمیت اور اسکے محرکات

(۳) طنز کی تعریف، طنز و مزاح کے درمیان ربط

(۴) بذلہ سنجی اور مزاح کا تعلق

(Unit -II)

(۱) اردو شاعری میں طنز و مزاح کے آغاز و ارتقاء کا تنقیدی جائزہ

(۲) کلیات اکبر (صرف مزاحیہ حصہ) متاع وابی (پہلے ۵۰ صفحات) پر تنقیدی سوالات

(۳) اکبر الہ آبادی اور رضا نقوی واہی کے کلام کا تنقیدی جائزہ

(Unit -III)

(۱) اردو نثر میں طنز و مزاح

(۲) رشید احمد صدیقی ، پطرس بخاری کے خصوصی مطالعے کی روشنی میں۔

(Unit -IV)

(۱) ہم عصر اردو ادب میں طنز و مزاح

(۲) سعادت حسن منٹو ، مجتبیٰ حسین ، مشتاق احمد یوسفی اور شفیقہ فرحت کے خصوصی مطالعے کی روشنی میں

(Unit -V)

(۱) زرگزشت ، منٹو کے افسانے ، بہر حال اور راگ نمبر کی روشنی میں مزاح نگاری کا جائزہ۔

نصابی کتب :

(۱) خنداں ۔ رشید احمد صدیقی

(۲) پطرس کے مضامین ۔ پطرس بخاری

(۳) بہر حال مجتبیٰ حسین

(۴) کلیات اکبر (صرف مزاحیہ حصہ)

(۵) متاع واہی ، رضا نقوی واہی (پہلے ۵۰ صفحات)

(۶) منٹو کے افسانے۔ سعادت حسن منٹو

(۷) زرگزشت (مشتاق احمد یوسفی)

(۸) راگ نمبر۔ شفیقہ فرحت

امدادی کتب :

(۱) علی گڑھ میگزین طنز و مزاح نمبر

(۲) طنزیات و مضحکات ۔ رشید احمد صدیقی

(۳) اردو ادب میں طنز و مزاح۔ وزیر آغا

(۴) شاہکار ۔ طنز و مزاح نمبر

(۵) آجکل طنز و مزاح نمبر

(۶) اردو ادب میں طنز و مزاح فرقت کاکوروی
(۷) جدید اردو اب۔ محمد حسن
(۸) آج کا اردو ادب ابواللیث صدیقی
(۹) اردو ناول میں طنز و مزاح شمع افروز زیدی
(۱۰) اردو ادب میں طنز و مزاح طاہر تونسوی

ایم اے (اردو) سال آخر (M.A. Final Urdu)

(Paper-8 (A) : Essay Writing)

پرچہ ہشتم (الف) : ''مضمون نگاری''

وقت تین گھنٹہ کل نمبر ۱۰۰

مضمون نگاری کا نصاب مندرجہ ذیل موضوعات پر مشتمل ہے۔ طلبہ کو کوئی سے دو موضوعات پر مضمون لکھنا ہوگا۔ ہر سوال کا جواب کم از کم ایک ہزار الفاظ پر مشتمل ہوگا۔

(۱) اردو زبان کی ابتدا سے متعلق مختلف نظریات۔
(۲) اردو ادب میں مختلف تحریکات اور رجحانات۔
(۳) اصنافِ نثر و نظم۔
(۴) اردو کے اہم شعراء و ادباء۔
(۵) اردو کے نمائندہ دبستان۔
(۶) اردو کے فروغ میں صوفیائے کرام کی خدمات

(۷) اردو صحافت نگاری

(۸) اردو کا مستقبل

(۹) راجستھان میں اردو شعر و ادب

(۱۰) مختلف سماجی تہذیبی اور عصری موضوعات۔

ایم اے (اردو) سال آخر (M.A. Final Urdu)

(Paper-8-B : Tasvvuf)

پرچہ ہشتم (ب) : تصوف

وقت تین گھنٹہ کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم :اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہو سکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دئے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit - I)

(۱) تصوف کی تعریف

(۲) تصوف کی تاریخ اور اسکا خصوصی عہد

(Unit - II)

(۱) ہندوستان میں تصوف کا ارتقاء

(۲) تصوف کا ہندوستانی سماج پر اثر

(Unit - III)

(۱) وحدت الوجود و وحدت الشہود

(۲) تصوف کا ہندوستانی تصور اور بھکتی تحریک

(Unit - IV)

(۱) تصوف میں شریعت اور طریقت

(۲) خواجہ معین الدین چشتی ، نظام الدین اولیا ، بابا شیخ فرید

(Unit - V)

(۱) اردو نثر میں تصوف

خواجہ مخدوم ، بندہ نواز گیسو دراز ، برہان الدین جانم

(۲) اردو شاعری میں تصوف

ولی دکنی ، سراج اورنگ آبادی ، میر تقی میر ،

مرزا مظہر جانِ جاناں ، خواجہ میر درد ، اصغر گونڈوی

معاون کتب :

(۱) انسائیکلو پیڈیا آف اسلام ۔ مرتبہ میجر

(۲) تاریخ مشائخ چشت مصنف کے ۔ اے نظامی

(۳) این انٹروڈکشن ٹو اسلام مسٹیزم ۔ اے جی ایبری

(۴) اسلام کا اثر ہندوستانی تمدن پر مصنف ڈاکٹر تارا چند

(۵) فوائد النواد (ایران)

(۶) کشف المحجوب (ایران)

(۷) کتاب اللمع

(۸) آئینہ معرفت مصنف اعجاز حسین

(۹) تصوف اور اسلام مصنف مولانا عبدالماجد دریا آبادی

(۱۰) مباحث و مسائل مصنف ضیا احمد بدایونی

(۱۱) تصوف اور اردو شاعری مصنف صادق حیدر وانش

(۱۲) اے ہسٹری آف تصوف ان انڈیا از اطہر رضوی حصہ اوّل،دوم

(۱۳) مسائل تصوف از معراج اکبر آبادی

(۱۴) صوفیزم اٹس سینٹس اینڈ شرائین اکبر آہیسری

(۱۵) اصغر گونڈوی از سلام سندیلوی

(۱۶) شریعت اور طریقت از مولانا اشرف علی تھانوی

(۱۷) تصوف کی تعریف اور تاریخ از شکیل احمد صدیقی

ایم اے (اردو) سال آخر (M.A. Final Urdu)

(Paper-8-C : Dissertation)

پرچہ ہشتم (ج) : تحقیقی مقالہ

کسی ایک ادبی موضوع پر تحقیقی مقالہ صدر شعبہ سے منظور شدہ

(صرف ریگولر طلبہ کے لئے)

ایم اے (اردو) سال آخر (M.A. Final Urdu)

(Paper-9 : Urdu Adab Azadi Ke Bad)

پرچہ نہم : "اردو ادب آزادی کے بعد"

وقت تین گھنٹہ کل نمبر ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہو سکتے ہیں) جو بھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit -I)

۱۔ ترقی پسند تحریک کا ارتقائی سفر

جوشؔ ، مجازؔ ، جذبیؔ ، فیضؔ ، سردار جعفری

اور مجروحؔ سلطان پوری کے حوالے سے

(Unit -II)

(الف) اردو ناول اور افسانہ کا ارتقائی سفر

(ب) ذیل کے ناول اور افسانہ نگاروں کا فنی اور تنقیدی مطالعہ

سعادت حسن منٹو ، کرشن چندر ، عصمت چغتائی ، راجیندر سنگھ بیدی

(Unit-III)

جدیدیت کا مفہوم۔

اردو شعر و ادب میں جدید اور جدیدیت کا فرق۔

اردو شعر و ادب میں جدیدیت کے رجحانات۔

میراجی ، ن۔ م۔ راشد اور قرۃ العین حیدر کے حوالے سے۔

(Unit-IV)

عہد حاضر کے اہم نقاد

محمد حسن ، شمس الرحمٰن فاروقی ، گوپی چند نارنگ ، قمر رئیس

(Unit-V)

(۱) راجستھان میں اردو شعر و ادب کا ارتقائی سفر

(۲) راجستھان کے نمائندہ ادبا و شعراء : احترام الدین شاغل ، مرزا عظیم بیگ چغتائی مفتوں کوٹوی ، بسمل سعیدی مخمور سعیدی ، راہی شہابی

معاونِ کتب :

(۱) ترقی پسند ادب از ۔ سردار جعفری

(۲) ترقی پسند شاعری کا مطالعہ از ۔ خلیل الرحمان اعظمی

(۳) بیسوی صدیں میں اردو ناول از یوسف سرمست

(۴) اردو ادب کی ایک صدی از ۔ سیّد عبداللہ

(۵) اردو ادب کی تنقیدی تاریخ از ۔ احتشام حسین

(۶) نیا اردو افسانہ از کمار پاشی

(۷) تذکرہ شعرائے جے پور از مولانا احترام الدین شاغل عثمانی

(۸) راجستھان میں اردو کے سو سال ، اردو سمپوزیم جودھپور ۱۹۶۴ از وحید اللہ خان

(۹) راجستھان میں اردو ادب کے لئے غیر مسلم حضرات کی خدمت از ڈاکٹر ابو الفیض عثمانی

(۱۰) راجستھان میں اردو زبان و ادب ۱۸۵۷ تک از ڈاکٹر ابو الفیض عثمانی